

MA Sem.-1 Examination

105

Ind. Knowledge System

February-2025

Time : 2-30 Hours]

[Max. Marks : 70

સૂચનાઓ: (1) બધા પ્રશ્નોનો પ્રયાસ કરો.

(2) બધા પ્રશ્નો સમાન ગુણ ધરાવે છે.

1. બ્રહ્મા પંચમ વેદની રચના કેવી રીતે કરે છે? પ્રક્રિયા અને મહત્વનું વર્ણન કરો. 14
અથવા
ચોરસ પ્લેહાઉસના લક્ષણો અને લેઆઉટનું વર્ણન કરો. 14
2. નવ રસોનું વિશ્લેષણ કરો, તેમની અનુરૂપ લાગણીઓ, સંલગ્ન દેવતાઓ અને પ્રતિનિધિ રંગોનું વર્ણન કરો. 14
અથવા
શાસ્ત્રીય નૃત્ય અને નાટકમાં રસના અભિવ્યક્તિમાં શારીરિક અભિવ્યક્તિ (અભિનય)ના મહત્વનું વિવેચનાત્મક રીતે મૂલ્યાંકન કરો. 14
3. આનંદવર્ધન અને અભિનવગુપ્ત જેવા મુખ્ય સિદ્ધાંતવાદીઓના યોગદાનનું મૂલ્યાંકન કરો. 14
અથવા
ભારતીય સૌંદર્ય શાસ્ત્રમાં અલંકારના ખ્યાલની ચર્ચા કરો. અલંકારના વિવિધ પ્રકારો કઈ રીતે સાહિત્યિક કૃતિના અર્થ અને ભાવનાત્મક સમૃદ્ધિમાં વધારો કરે છે? 14
4. "કલા" ને વ્યાખ્યાયિત કરો અને રતીય સૌંદર્ય શાસ્ત્રમાં તેનું મહત્વ સમજાવો. 14
અથવા ભા
64 કલાઓ શું છે અને તેઓ ભારતીય સંસ્કૃતિની સમૃદ્ધિને કેવી રીતે પ્રતિબિંબિત કરે છે? 14
5. કોઈપણ સાત પ્રશ્નોના જવાબ એક કે બે વાક્યમાં આપો. 7 X 2 = 14
 - i આકર્ષક શૈલી (કેશકી-વૃત્તિ) કોના દ્વારા અસરકારક રીતે અભ્યાસ કરવામાં આવે છે?
 - ii જો થાંભલો ખસે છે, તો કયા ખરાબ પરિણામો આવી શકે છે?
 - iii માતાવરાણી પૂજામાં રાક્ષસ અને દાનવોને કયો ખોરાક અર્પણ કરવામાં આવે છે?
 - iv ધ્વનિ સિદ્ધાંતના મુખ્ય સમર્થક કોણ છે?
 - v આનંદવર્ધનના મતે, ધ્વની દ્વારા કવિતાનું અંતિમ લક્ષ્ય શું છે?
 - vi ભારતીય કલા અને સાહિત્યમાં "રસ" ના સિદ્ધાંતને ઔપચારિક બનાવવાનો શ્રેય કોને આપવામાં આવે છે?
 - vii પ્લેહાઉસના બે ભાગોના નામ શું છે?
 - viii વૈશ્ય સ્તંભ પ્લેહાઉસની કઈ દિશામાં ઉભો કરવો જોઈએ?
 - ix ભારતીય સૌંદર્ય શાસ્ત્રમાં "સત્યમ, શિવમ, સુંદરમ" નો વિચાર કયા ત્રણ ગુણો પર ભાર મૂકે છે?
 - x નાટ્યશાસ્ત્રમાં નાટ્ય પ્રદર્શનનો મુખ્ય હેતુ શું છે?
 - xi અલંકાર કવિતાના કયા પાસાને વધારીને ભારતીય સૌંદર્ય શાસ્ત્રમાં મહત્વની ભૂમિકા ભજવે છે?
 - xii રૂદ્રમ રસના દેવ કોણ છે અને તેમાં કયો રંગ ઉપયોગમાં લેવાય છે?"

(P.T.O)

E1511-2

M .A. in IKS SEMESTER-1 Indian Knowledge System

Subject: - **Historical Overview of Indian Aesthetics (105)**

.....*Day202 Time: **2 hrs 30 minute**

Instructions: (1) Attempt all the questions.

(2) All questions carry equal marks.

Full Marks- 70

1. How does Brahma create the Panchama Veda? Describe the process and significance. **14**

Or

Describe the features and layout of a square playhouse. **14**

2. Analyze the nine Rasas, detailing their corresponding emotions, associated deities, and representative colours. **14**

Or

Critically evaluate the significance of physical expression (Abhinaya) in the manifestation of Rasa in classical dance and drama. **14**

3. Evaluate the contributions of key theorists like Anandavardhana and Abhinavagupta to the understanding of Alankara and Dhvani. **14**

Or

Discuss the concept of Alankara in Indian aesthetics. In what ways do different types of Alankara enhance the meaning and emotional richness of a literary work? **14**

4. Define "Kala" and explain its significance in Indian aesthetics. **14**

Or

What are the 64 Kalas and how do they reflect the richness of Indian culture? **14**

5. Answer any seven questions in one or two sentences. **7 X 2 =14**

- i. The graceful style (कैशिकी-वृत्ति) is effectively practiced by whom?
- ii. If the pillars move, which evil consequences may take place?
- iii. In the Matavarani puja which food is offered to Rakshasas and Danavas?
- iv. Who is the main proponent of the Dhvani theory?
- v. According to Anandavardhana, what is the ultimate goal of poetry through Dhvani?
- vi. Who is credited with formalizing the theory of "Rasa" in Indian art and literature?
- vii. What are the names of the two parts of the playhouse?
- viii. The Vaisya pillar should be raised in which direction of the playhouse?
- ix. The idea of "Satyam, Shivam, Sundaram" in Indian aesthetics emphasizes which three qualities?
- x. In the *Natya Shastra*, what is one of the main purposes of theatrical performance?
- xi. Alankar plays a significant role in Indian aesthetics by enhancing which aspect of poetry?
- xii. Who is the God of furious (Rudram Rasa) and which colour is used in it?